

Bakgrunn for vedtak

Ny 66 kV kraftledning Harpefoss kraftstasjon–Sør-Fron transformatorstasjon

Sør-Fron kommune i Innlandet fylke

Tiltakshaver Vevig AS
Referanse
Dato 10.02.2022
Ansvarlig Lisa Vedeld Hammer
Saksbehandler Tor Carlsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir Vevig AS tillatelse til å bygge og drive en ny omtrent 4,7 km lang 66 kV jordkabel fra Harpefossen kraftverk via Fron omformerstasjon til Sør-Fron transformatorstasjon i Sør-Fron kommune i Innlandet. NVE gir samtidig Vevig samtykke til ekspropriasjon av grunn og rettigheter til bygging og drift av kabelen.

Dagens luftledning fra Harpefoss kraftstasjon til Fron omformerstasjon vil bli revet og erstattet av jordkabel. Videre vil det også bli jordkabel mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon. Løsningen innebærer frigjøring av areal som i dag er båndlagt av luftledning, og vil dermed gi mindre synlige inngrep i et friluftsområde og i et viktig kulturmiljø sammenliknet med i dag.

Forholdet til jordbruk har vært sentralt i NVEs vurdering av tiltaket. Statsforvalteren har fremmet innsigelse til jordkabel dersom den hindrer fremtidig jordbruksdrift. NVE gir konsesjon til jordkabel med forutsetning om at Vevig i samråd med Statsforvalteren finner en løsning som ikke hindrer fremtidig jordbruksdrift. NVE antar dette ivaretar Statsforvalterens innspill slik at innsigelsen frafaller. Dersom innsigelsen opprettholdes, vil saken bli sendt til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

NVE begrunner vedtaket med behov for reinvestering og oppgradering av ledningsnett. NVE mener løsningen som nå har fått konsesjon totalt sett vil være den beste løsningen for allmenne interesser. NVE mener jordkabel kan forsvares i denne saken siden kostnadene er tilnærmet lik luftledning, og vedtaket er dermed i samsvar med prinsippene i Stortingets kabelpolicy.

Innhold

SAMMENDRAG	1
INNHold	2
1 SØKNADEN	3
1.1 OMSØKTE TILTAK.....	3
1.2 UTFORMING AV NY 66 kV-LEDNING	5
2 NVES BEHANDLING AV SØKNADENE	6
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNAD OG SØKNAD OM EKSPROPRIASJON	6
2.2 INNKOMNE MERKNADER	6
2.3 INNSIGELSE.....	7
2.4 HISTORIKK.....	7
3 NVES VURDERING AV SØKNADENE	7
3.1 VURDERING AV BEHOV OG TEKNISK- ØKONOMISKE FORHOLD.....	7
3.2 VISUELLE VIRKNINGER.....	10
3.3 VIRKNINGER FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØ.....	12
3.4 VIRKNINGER FOR NATURMANGFOLD.....	14
3.5 VIRKNINGER FOR AREAL OG LANDBRUK.....	18
3.6 ANDRE MERKNADER.....	19
4 NVES KONKLUSJON OG VEDTAK OM SØKNAD ETTER ENERGILOVEN	20
4.1 VURDERING AV ALTERNATIVER	20
4.2 ANLEGGETS UTFORMING OG AVBØTENDE TILTAK.....	20
4.3 OPPSUMMERING AV NVES VURDERINGER	20
4.4 NVES VEDTAK	23
5 NVES VURDERING AV SØKNAD OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE	24
5.1 HJEMMEL	24
5.2 OMFANG AV EKSPROPRIASJON.....	24
5.3 INTERESSEAVVEINING	24
5.4 NVES SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON.....	25
5.5 FORHÅNDSTILTREDELSE.....	25
VEDLEGG A - OVERSIKT OVER LOVVERK	26
VEDLEGG B – INNKOMNE MERKNADER TIL SØKNADEN, TILLEGGSSØKNADEN OG ENDRINGSSØKNADEN 28	
SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER SOM KOM INN I FORBINDELSE MED KONSESJONSSØKNADEN I 2019.....	28
SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER SOM KOM INN I FORBINDELSE MED TILLEGGSSØKNADEN I 2020	31
SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER SOM KOM INN I FORBINDELSE MED ENDRINGSSØKNADEN I 2021	33

1 Søknaden

1.1 Omsøkte tiltak

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt søknad om konsesjon, ekspropriasjon og forhåndstiltredelse fra Vevig (tidligere Gudbrandsdal Energi Nett). De søker om å bygge ny 66 kV kraftledning mellom Harpefoss kraftstasjon i Sør-Fron kommune, via Fron omformerstasjon til Sør-Fron transformatorstasjon. De søker også om å rive eksisterende 66 kV kraftledning på samme strekning når den nye forbindelsen er bygget. Det foreligger to alternativer for utbygging. Det foretrukne alternativet er med jordkabel på hele strekningen. Alternativet er luftledning mellom Harpefoss kraftstasjon og Fron omformerstasjon og jordkabel på resterende strekning.

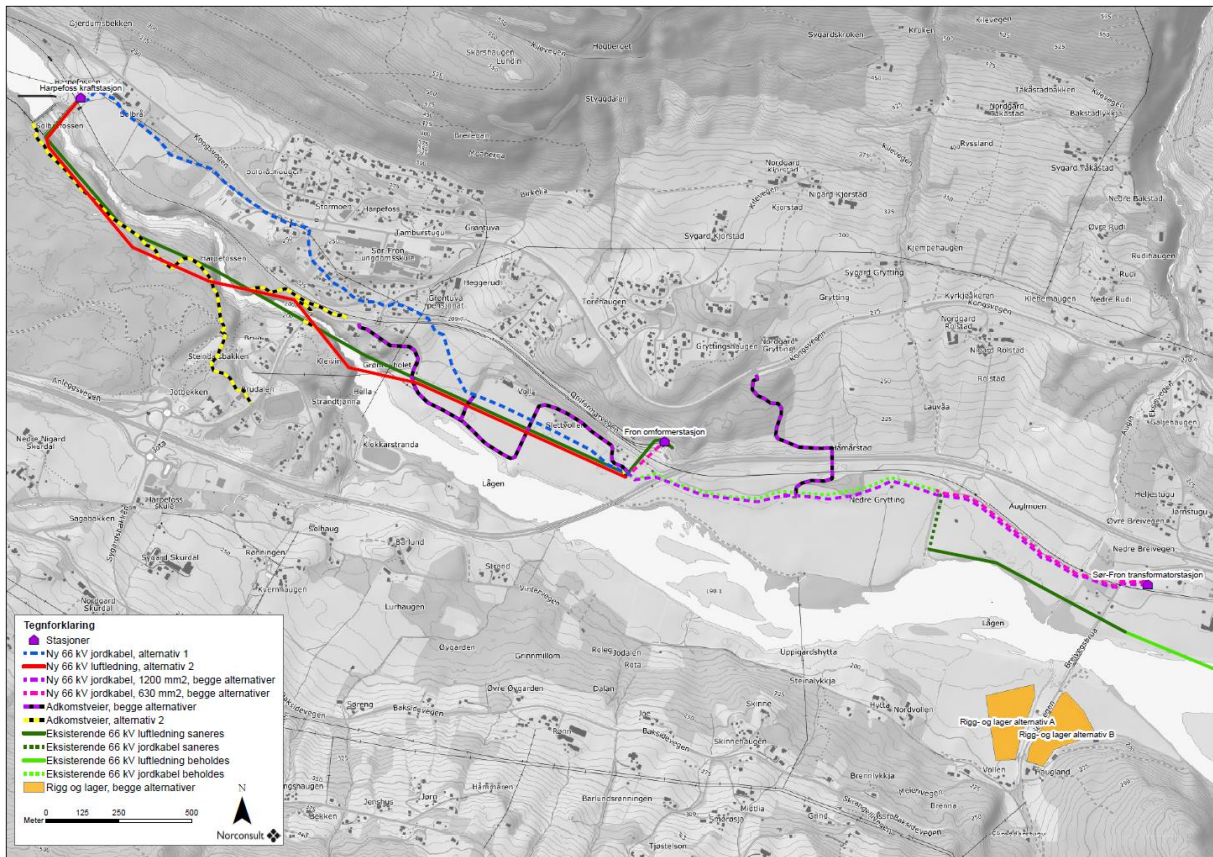
Oppsummering av gjeldende søknad:

Alternativ 1 (prioritet 1):

- Omtrent 4,7 km jordkabel (tverrsnitt 1200 mm²) mellom Harpefoss kraftstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon.
- Omtrent 2,2 km jordkabel (tverrsnitt 630 mm²) mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon. Denne skal ligge parallelt med og i samme grøft som kabelen over.
- Ett 66 kV bryterfelt i Sør-Fron transformatorstasjon

Alternativ 2 (prioritet 2):

- Omtrent 2,5 km luftledning (FeAl 240) mellom Harpefoss kraftstasjon og Fron omformerstasjon.
- Omtrent 2,2 km jordkabel (tverrsnitt 1200 mm²) mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon.
- Omtrent 2,2 km jordkabel (tverrsnitt 630 mm²) mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon. Denne skal ligge parallelt med og i samme grøft som kabelen over.
- Ett 66 kV bryterfelt i Sør-Fron transformatorstasjon

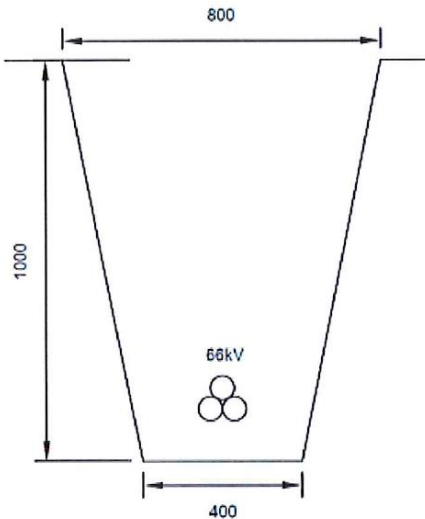

Figur 1 Oversiktskart for tiltaket.

1.2 Utforming av ny 66 kV-kraftledning

Jordkabel

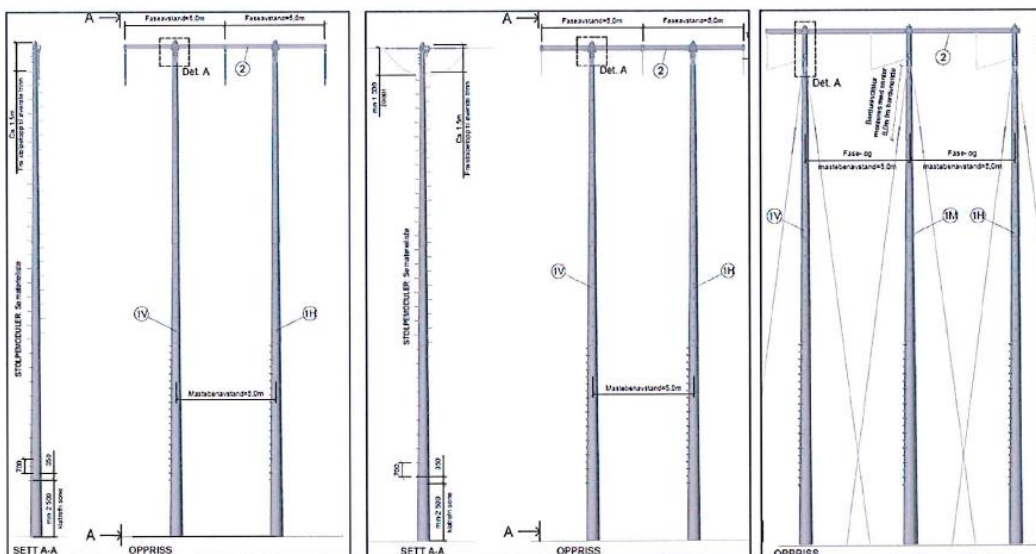
Det er søkt om en jordkabel som skal legges i rør som støpes inn i trekantforlegning, se figur 2. Kabelen vil legges i en omtrent 1 meter dyp grøft, og restriksjonsbeltet for jordkabelen vil bli på 10 meter.

Figur 2 Prinsskisse av kabelgrøft med 66 kV kabel.

Luftledning

Det er søkt om å oppføre H-master i kompositt og planoppheng med traverser i galvanisert stål eller aluminium og isolatorer i glass eller kompositt. Ved forankringsmaster, vinkelmaster eller på andre punkt med store krefter på mastene kan det bli aktuelt med A-master eller 3E-master. Kabelendemaster vil utføres som 3A-master og kan måtte bygges som stålmaster. Mastene vil være 20-25 meter høye. Rydde- og byggeforbudsbeltet for luftledningen vil bli på 26 meter.

Figur 3 Prinsskisser av komposittmaster. H-master til venstre og i midten, med hhv. hengekjedder og avspenningskjedder, og bardunert 3E-mast som benyttes som forankringsmast til høyre. Mastene vil være 20-25 meter høye.

2 NVEs behandling av søknadene

NVE behandler konsesjonssøknaden etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Konsesjonssøknaden behandles også etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger, og NVE er ansvarlig myndighet for behandling av energianlegg etter denne forskriften. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse fra 2019 ble sendt på høring 24.04.2019. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 21.06.2019. De berørte kommunene ble bedt om å legge søknaden med konsekvensutredning ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden ble kunngjort to ganger i Gudbrandsdal Dagingen, Dølen og Norsk lysingsblad.

NVE arrangerte informasjonsmøte med Sør-Fron kommune 09.05.2019 og Ringeby kommune 10.05.2019. Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet var også invitert til disse møtene. NVE arrangerte offentlig møte i forbindelse med høringen av søknaden 09.05.2019 i Sør-Fron kulturhus. Videre arrangerte NVE informasjonsmøte med Statsforvalteren i Innlandet 24.06.2019, hvor også Ringeby og Sør-Fron kommuner var invitert.

I løpet av de samme dagene som NVE avholdt kommune- og folkemøter i forbindelse med høring av konsesjonssøknad, gjennomførte NVE også befaringsavtaler av utvalgte områder langs trasene.

Høring av tilleggssøknader og tilleggsutredning

Sakens historikk er referert i punkt 2.4. Tilleggssøknaden fra 2020 ble sendt på høring 18.02.2020. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 03.04.2020. Den offentlige høringen av søknaden ble kunngjort én gang i Gudbrandsdal Dagingen, Dølen og Norsk lysingsblad.

Endringssøknaden fra 2021 ble sendt på høring 22.02.2021. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 16.03.2021.

2.2 Innkomne merknader

NVE mottok totalt 24 høringsuttalelser til søknaden fra 2019, 13 høringsuttalelser til tilleggssøknaden fra 2020 og 9 høringsuttalelser til endringssøknaden fra 2021. Siden Vevig i endringssøknaden trakk store deler av tidligere omsøkt trasé, er det flere av høringsuttalelsene som ikke lenger er relevante. De uttalelsene eller deler av uttalelsene som er relevante for endringssøknaden, er sammenfattet i vedlegg B.

Vevig kommenterte uttalelsene til konsesjonssøknaden i e-post av 13.09.2019, til tilleggssøknaden i e-post av 25.05.2020 og til endringssøknaden i e-post av 09.04.2021.

Uttalelsene til saken er generelt negative til Vevig sitt sekundære alternative som omfatter luftledning gjennom Harpefossjuvet. Uttalelsene fremhever også negative virkninger for landbruk der hvor tiltaket vil påvirke dyrket mark, for eksempel fremføring av jordkabel, permanente mastepunkter og midlertidige riggplasser.

2.3 Innsigelse

Statsforvalteren i Innlandet har fremmet innsigelse til fremføring av jordkabel over dyrket mark dersom ikke kabelen legges så dypt at den ikke vil være til hinder for drenering eller etablering av drengrofter.

NVE hadde innsigelsesmøte med Statsforvalteren i Innlandet den 17.4.2020. Vevig og Sør-Fron kommune deltok på møtet.

2.4 Historikk

I opprinnelig søknad fra Vevig (tidligere Gudbrandsdal Energi Nett) av 14.03.2019 ble det søkt om å bygge ny 66 kV kraftledning mellom Harpefoss kraftstasjon i Sør-Fron kommune, via Sør-Fron transformatorstasjon og til Ringebru transformatorstasjon. De søkte også om å sanere eksisterende 66 kV kraftledning på samme strekning når den nye var bygget. Den 17.02.2020 mottok NVE en tilleggsøknad for samme tiltak, der Vevig søkte om noen traséjusteringer. I tillegg søkte de om å bygge bryteranlegg i et eksisterende 66 kV bryterfelt i Sør-Fron transformatorstasjon, samt å bygge en kabelforbindelse mellom Sør-Fron transformatorstasjon og Fron omformerstasjon (eies av Bane NOR). Året etter, 07.01.2021, mottok NVE en endringsøknad fra Vevig, der de trakk store deler av tidligere omsøkte tiltak. Vevig begrunnet endringen med at de våren 2020 fikk utført en tilstandskontroll av dagens ledning. På strekningen mellom Sør-Fron og Ringebru transformatorstasjon er tilstanden av en slik grad at ved å gjennomføre nødvendige utbedringer av ledningen vil den ha en restlevetid på 15-20 år. Vevig mener derfor at det ikke er behov for ny ledning på hele strekningen, og strekningen mellom Sør-Fron og Ringebru transformatorstasjon ble derfor trukket.

I dette notatet vurderer NVE de tiltakene som er søkt om i endringsøknaden fra 2021, og ikke traseene/løsningene Vevig tidligere har vært søkt om. Uttalelser til virkninger av løsninger/traseer som ikke lenger er gjeldende blir dermed ikke omtalt.

3 NVEs vurdering av søknadene

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

I dette kapittelet vil NVE redegjøre for vår vurdering av anleggene som Vevig har søkt om. Vi vil vurdere behovet for tiltaket og se på hvilke systemløsninger som kan møte behovet. Vi vil sammenligne omsøkt løsning med relevante, alternative systemløsninger for å kunne vurdere om Vevig har søkt om den mest hensiktsmessige løsningen. Dette vil blant annet gjøres gjennom en vurdering av prissatte og ikke-prissatte virkninger. Den tekniske utformingen av omsøkt løsning vil også vurderes.

3.1 Vurdering av behov og teknisk- økonomiske forhold

Behov

Vevig begrunner behovet med at eksisterende kraftledning nærmer seg teknisk levetid. Luftledningen mellom Harpefossen og Sør-Fron transformatorstasjoner ble satt i drift i 1983, men

flere av mastene er gjenbrukt og stammer delvis fra 1939 og 1966. Tilstandsrapporten viser at mastene er i dårlig stand.

Videre er det et økt forbruk i området. Overføringskapasitet til dagens ledning er ikke tilstrekkelig for å imøtekomme dette, og for å ivareta forsyningsikkerheten til området er det behov for tiltak.

Vevig skriver videre at en direkte tilkobling til Fron omformerstasjon, og ikke T-avgrening som i dag, vil bidra enklere vedlikehold og drift av nettet.

NVE er enig i Vevig sin vurdering om at tiltak er nødvendig med tanke på både tilstanden på ledningen og den begrensede overføringskapasitet. NVE er også positiv til at Fron omformerstasjon tilkobles med egen avgang fra Sør-Fron transformatorstasjon, og at T-avgrening avvikles.

Vurdering av omsøkte alternativer

Vevig søker om to alternativer. De to alternativene er ulike kun for strekningen mellom Harpefoss kraftstasjon og Fron omformerstasjon. I alternativ 1 er det søkt om en 2,5 km lang jordkabel og i alternativ 2 er det søkt om en 2,5 km lang luftledning. I begge alternativene vil det etableres ny jordkabel mellom Sør-Fron og Fron omformerstasjon. Dette vil være to parallelle jordkabler i samme grøft på denne strekningen. En kabel vil bygges med tverrsnitt 630 mm² og en kabel med tverrsnitt 1200 mm². Det går en jordkabel mellom Sør-Fron transformatorstasjon og Fron omformerstasjon i dag, og omtrent 1,3 km av den eksisterende kabelen vil gjenbrukes.

Tabell 1 Nøkkelinformasjon for omsøkte tiltak:

Kraftledning Harpefoss-Sør-Fron	Alternativ 1	Alternativ 2
Investeringskostnad	20,6 MNOK	19,3 MNOK
Spenningsnivå	66 kV	66 kV
Tverrsnitt og type	PEX 1200 mm ²	FeAl 240 og PEX 1200 mm ²
Toppline	-	OPGW
Lengde	4,7 km	2,5 og 2,2 km
Mastetype	-	Kompositt
Forlegningsmåte	Jordkabel	Luftledning og Jordkabel

Vurdering av teknisk løsning og kostnader

Vevig søker om tverrsnitt på luftledningen på 240 mm² og jordkabel på 1200 mm². Ved 66 kV vil dette gi en overføringskapasitet på rundt 115 MW. Dette er høyere enn forventet maksimal effektflyt presentert av Vevig. Luftledninger og jordkabler har en levetid opp mot 50-70 år, og NVE mener derfor det er fornuftig når man først bygger at det er nok kapasitet gjennom anleggets levetid.

Tabell 2 viser oversikt over kostnadsoverslag for de to alternativene. Kabelalternativ 1 har marginalt høyere estimert kostnad enn luftledningsalternativ 2. Estimatenes Vevig har for investeringskostnadene for kabel er noe lavere enn erfaringstall NVE kjenner til. Kostnad for jordkabel påvirkes i stor grad av kostnader ved utbygging av trasé og gravearbeid, og grunnforhold har derfor betydning. Kabel over jordbruksarealer vil ha lavere kostnader knyttet til legging av kabel sammenliknet med kabel i terreng som for eksempel krever mer sprengning. NVE mener derfor at det er rimelig å anta at kostnadene for dette prosjektet vil være noe lavere enn gjennomsnittlig kostnader ved kabel på dette spenningsnivået.

Tabell 2 Samfunnsøkonomisk vurdering av prissatte virkninger av alternative systemløsninger. Nåverdier med 4 prosent kalkulasjonsrente og 40 år analyseperiode.

Alternativer vurdert av NVE		Alternativ 1 jordkabel	Alternativ 2 luftledning og jordkabel
Prissatte virkninger	Investeringskostnad	19,1	17,8
	Drift og vedlikehold	5,8	5,4
	Nettap	1,0	2,1
	Rivekostnader av eksisterende nett	0,5	0,5
	Ny tilknytning Bane Nor (investeringskostnader)	9,3	9,3
	Sum	35,1	34,6
Rangering ut fra prissatte virkninger		1	1

Mulige alternative systemløsninger

Vevig skriver at overgang til 132 kV er lite aktuelt hvis ikke tilgrensende nett også går over til 132 kV. Vevig viser til rapporten fra Eidsiva (nå Elvia) av 2015 «66 kV forsyningsnivå i Eidsiva». Rapporten har vurdert framtidig spenningsnivå for 66 kV-nettet til Eidsiva Nett, som grenser til Vevig sitt 66 kV-nett på tre lokaliteter (Hunderfossen, Musdalen, Nedre Vinstra). Konklusjonen er at tilgrensende nett ikke er aktuelt for overgang til 132 kV. Denne konklusjonen er fortsatt gjeldende i Vevigs Kraftsystemutredning av 2020. Eliva bekrefter også til NVE at de ikke planlegger overgang til 132 kV i tilgrensende nett og at det er naturlig å fortsette med 66 kV i dette nettområdet.

Basert på rapporten «66 kV forsyningsnivå i Eidsiva» og vurderinger gjort av Vevig og Elvia for dagens nettsituasjon er NVE er enig med konklusjonen om å ikke legge til rette for en senere overgang til 132 kV.

Nasjonale føringer for kabel som alternativ til luftledning

Forvaltningsstrategien for kabling av kraftledninger er beskrevet i Meld. St. nr. 14 (2011–2012) «Nettmeldingen», som er behandlet av Stortinget. Den gjelder i hele landet, og likebehandling er et viktig hensyn i forvaltningen.

Regjeringen har i nettmeldingen presisert kriteriene for når det kan være aktuelt å fravike hovedregelen om at kraftledninger i regionalnettet (66 og 132 kV) skal bygges som luftledning.

Bakgrunnen for forvaltningsstrategien er i hovedsak at kabling er betydelig mer kostnadskrevende enn å bygge luftledning, og det ikke skal bygges anlegg som påfører brukerne av kraftnettet større kostnader enn nødvendig. Forvaltningsstrategien forutsetter at løsningen må være akseptabel ut fra andre hensyn, og dette vil eksempelvis være hensynet til forsyningsikkerhet og teknisk gjennomførbarhet, i tillegg til virkninger for natur og miljø.

Kostnadene på de to alternativene er tilnærmet lik, og NVE anser derfor at kabelpolicyen vil ikke være førende for valg av alternativ dersom det gis konsesjon til tiltaket.

Oppsummering

NVE mener det er behov for tiltaket. Det omsøkte tiltaket er i stor grad en reinvestering av eksisterende nettstruktur, men med høyere overføringskapasitet. Vi vurderer jordkabel eller luftledning som to likeverdige løsninger da det både teknisk og kostnadmessig er liten forskjell på disse.

3.2 Visuelle virkninger

Utgangspunktet for vurderingene av visuelle virkninger er tiltakets virkninger for landskapet. Hvor stor virkningen er må også vurderes i lys av hvor mange som ferdes i landskapet og hvor ofte. Områder hvor mennesker bor og ferdes daglig, og mye brukte friluftsområder er eksempler på områder hvor de visuelle virkningene får mer omfattende konsekvenser enn mindre brukte områder.

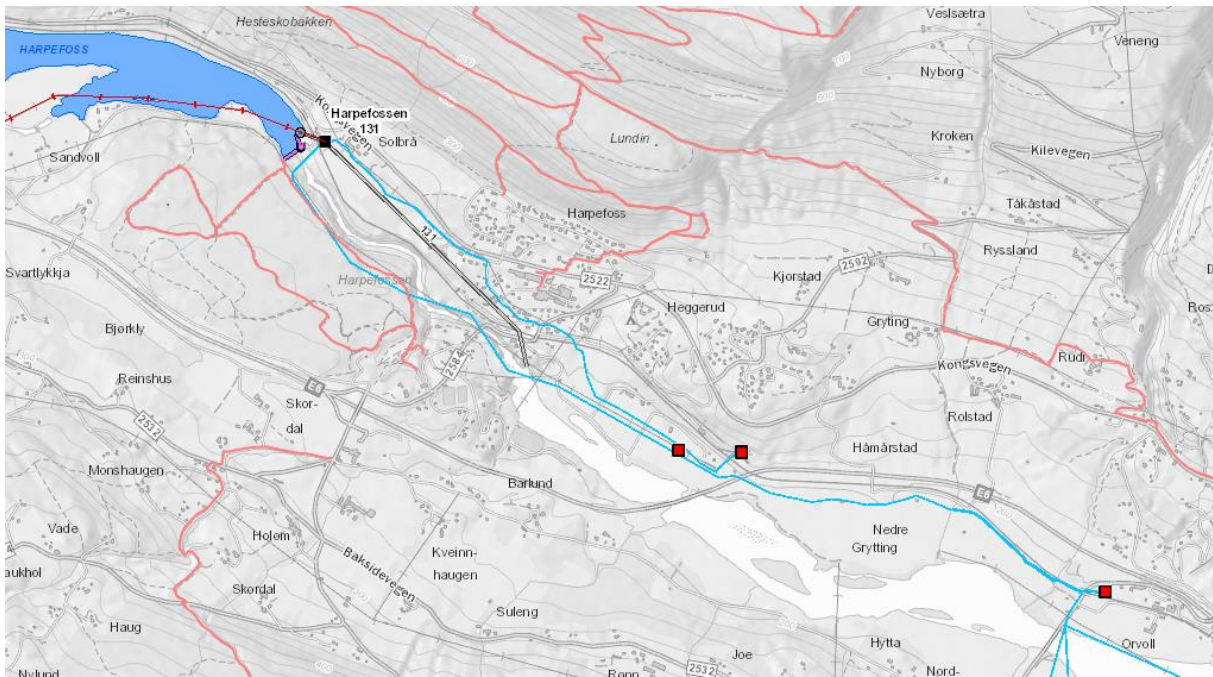
Det er viktig å understreke at den visuelle opplevelsen av en kraftledning i stor grad vil være subjektiv. For noen mennesker vil en kraftledning oppleves sjenerende så lenge den er mulig å se, mens andre opplever andre landskapselementer som mer fremtredende og legger mindre merke til kraftledninger. Ofte oppleves ledninger som mindre iøynefallende etter noen år, når omgivelsene har vent seg til det. Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående og vektlegges ikke i vurderingene av visuelle virkninger.

Figur 2 Dagens ledning over elvejuvet ved Harpefoss. Figur 3-2 fra konsekvensutredningen i søknaden.

En utbygging etter alternativ 1 vil medføre jordkabel på hele strekningen og riving av eksisterende luftledning. En utbygging etter alternativ 1 vil etter NVEs syn ikke medføre varige negative visuelle virkninger etter anleggsfasen ettersom det vil være jordkabel på hele strekningen.

En utbygging etter alternativ 2 medfører en oppgradering av luftledningen fra Harpefoss kraftstasjon til Fron omformerstasjon og jordkabel videre til Sør-Fron transformatorstasjon. Dagens luftledning krysser Harpefossjuvet tre steder. En av dagens kryssinger kan ses i figur 2. Området blir brukt til friluftsliv og det går en registrert turvei gjennom området, se figur 3. NVE har mottatt negative høringsuttalelser til alternativ 2, fra blant andre Grytting, Heggerud gård og Harpefoss hotell. Disse høringspartene fremhever Harpefossen som viktig for friluftsliv, og mener verdien vil forringes ved alternativ 2. NVE har også mottatt en uttalelse fra Lexander og Ulberg som mener at dagens luftledning er lite synlig og at det ville vært riktig av Vevig å vurdere jordkabel på andre delstrekninger enn ved Harpefossen. NVE noterer at Sør-Fron kommune, Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune alle anbefaler en utbygging etter alternativ 1.

Figur 3 Turvei langs Harpefossjuvet. Turvei markert med rødt. Omsøkte ledninger markert med blått. Kart fra NVE Atlas

NVE konstaterer at området ved Harpefossen er berørt av omfattende inngrep gjennom fraføring av vann til Harpefossen kraftverk og luftledning som krysser Harpefossen på tre steder. Området blir allikevel omtalt i høringsuttalelser med formuleringer som 'en unik naturperle'. Harpefoss kraftverk ble satt i drift i 1965. Tilrettelegging for friluftsliv gjennom etablering av turvei er tiltak som er gjennomført i etterkant av dette. NVE mener at ledningsspenne over Harpefossen vil være synlige, dette er tydelig vist i figur 4. Tiltaket innebærer imidlertid at dagens luftledning erstattes med ny luftledning på samme strekning slik at det etter vår vurdering ikke vil gi særlig endrede virkninger.

Oppsummering

Området ved Harpefossen er benyttet til friluftsliv og rekreasjon, men er påvirket gjennom fraføring av vann til Harpefossen kraftverk samt luftledninger som går gjennom området i dag. Alternativ 1 vil medføre riving av dagens luftledning gjennom området. Alternativ 2 vil medføre en noe endret trasé for luftledning gjennom området. Sentrale høringsparter som kommunen, fylkeskommunen og Statsforvalteren anbefaler at det gis konsesjon til alternativ 1.

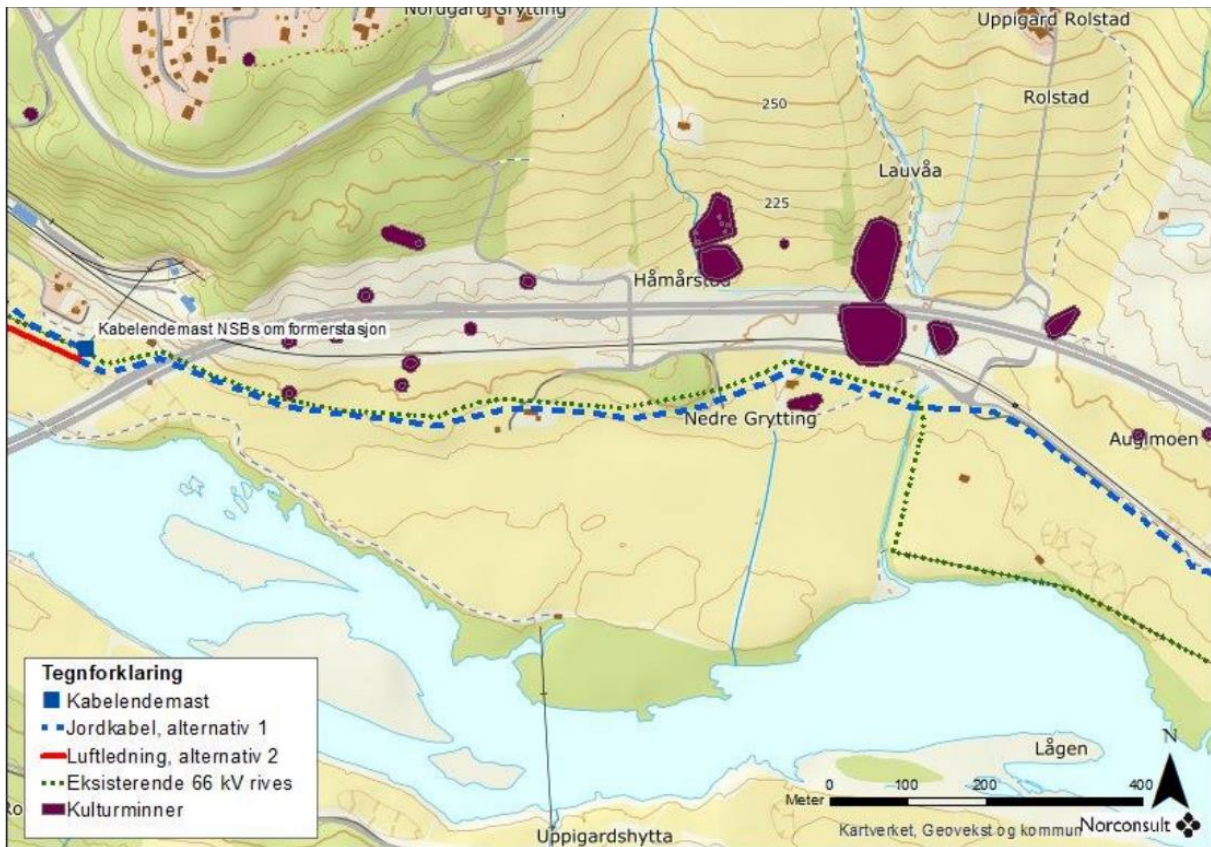
Alternativ 1 vil ha mindre visuelle virkninger enn alternativ 2, og NVE mener dette alternativet vil være best når det kommer til visuelle virkninger. Vi påpeker imidlertid at begge alternativer vil ha akseptable virkninger, og virkninger for dette temaet vil dermed ikke tilegnes avgjørende vekt dersom det gis konsesjon til tiltaket.

3.3 Virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Dette kapitlet handler om direkte inngrep i automatisk fredete kulturminner og kulturmiljøet (fra før 1537) og eventuelle vedtaksfredete kulturminner.

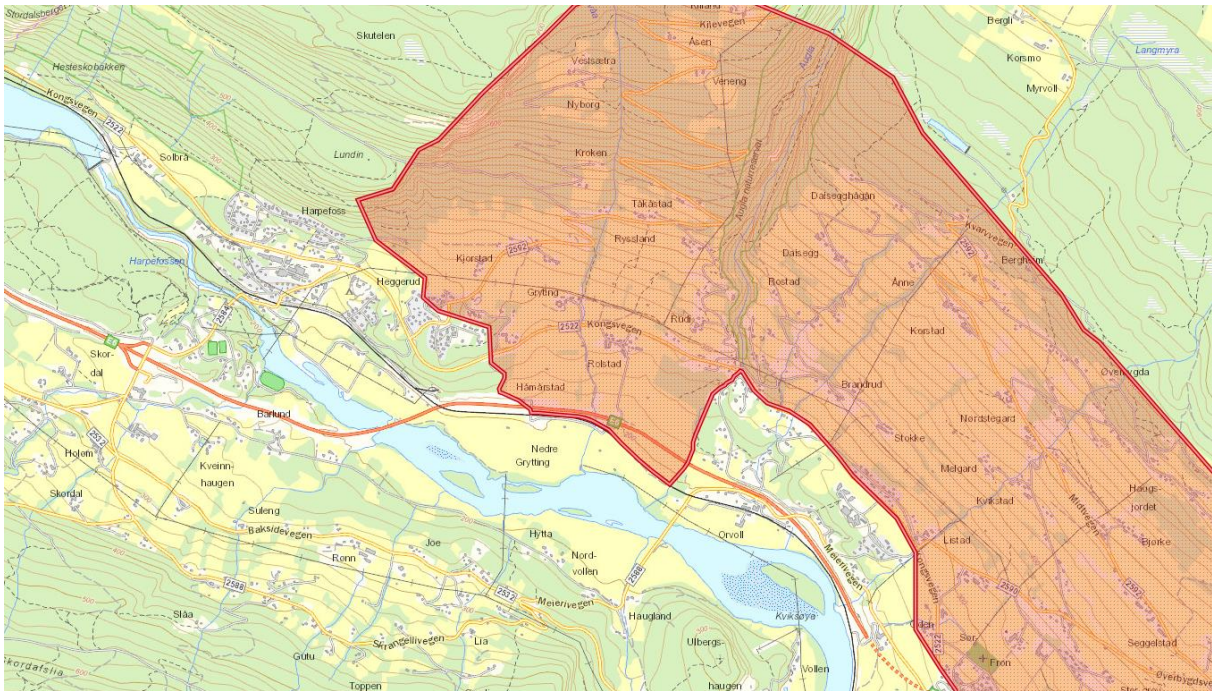
Det er registrert en rekke automatisk fredede kulturminner langs traseen mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon. Fylkeskommunen bemerket i høringen at det finnes langt flere automatiske fredete kulturminner enn de som per dags dato er registrert i kulturminnedatabasen Askeladden. De forutsetter at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 oppfylles for alle områder som berøres av tiltaket, og at eventuelle konflikter med automatisk fredete kulturminner avklares ved dispensasjon etter kulturminneloven § 8 første ledd i god tid før tiltaket igangsettes. De ber om at dette settes som vilkår ved en eventuell anleggskonsesjon. De anser ikke tiltakets konflikt med automatisk fredete kulturminner som så stor at undersøkelsesplikten kreves oppfylt før konsesjon gis.

NVE mener det vil være viktig med en god detaljplanlegging og dialog med kommunen og fylkeskommunen før anleggsstart for å redusere tiltakets påvirkning på kulturminner og kulturmiljøer. NVE forutsetter at Vevig oppfylder kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at de er ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Vi viser også til kulturminneloven § 9, som krever avklaring av om undersøkelsesplikten er oppfylt. Dette skal gjennomføres før anleggsarbeidene starter. Ved en eventuell konsesjon vil vi også sette vilkår om at aktuelle kulturminner nær kraftledningstrasé, anleggsveier og liknende skal merkes fysisk i terrenget før anleggsstart. Dersom det avdekkes hittil ukjente automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet underveis i anleggsarbeidet, skal alt arbeid øyeblikkelig stanses og kulturminnemyndigheter varsles.

Figur 4 Registrerte kulturminner nær planlagt jordkabel

Den sørvendte dalsiden nord for tiltaksområdet er registrert som et nasjonalt verdifullt kulturlandskap. Fylkeskommunen har uttalt at det er ønskelig å unngå den visuelle forstyrrelsen som en luftledning langs Lågen representerer. Dette av hensyn til kulturmiljø i området ved Harpefossen og nedover. Fylkeskommunen foretrekker dermed alternativ 1. NVE konstaterer at det allerede er en luftledning ved Harpefossen i dag og at en oppgradering av denne etter alternativ 2 ikke vil medføre en vesentlig endring av det registrerte kulturlandskapet nord for Harpefossen. Imidlertid vil en utbygging etter alternativ 1 medføre riving av den eksisterende luftledningen og dermed en bedret visuell situasjon for kulturmiljøet.

Figur 5 Avgrensning av det verdifulle kulturlandskapet Hundorp – Frya. Kart fra Naturbase

Oppsummering

Det er en rekke registrerte automatisk fredede kulturminner i tiltaksområdet. Det er også potensial for å finne nye. Hele den sørvendte dalsiden nord for tiltaksområdet er registrert som et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

NVE mener det vil være viktig med en god detaljplanlegging og dialog med kommunen og fylkeskommunen før anleggsstart for å redusere tiltakets påvirkning på kulturminner og kulturmiljøer.

NVE anser at alternativ 1 er noe mer gunstig for kulturlandskapet enn alternativ 2, men at begge alternativer vil medføre akseptable virkninger dersom det gis konsesjon til tiltaket.

3.4 Virkninger for naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke.

I denne saken vil en jordkabel eller luftledning påvirke naturmangfoldet forskjellig. Konsekvenser for naturmangfold ved bygging av luftledninger knytter seg i hovedsak til risiko for fuglekollisjoner og direkte arealbeslag i områder og naturtyper med rik eller viktig vegetasjon. Konsekvenser for naturmangfoldet ved bygging av kabler i bakken er primært knyttet til konsekvenser av gravearbeidene og konsekvenser for viktige naturtyper, sårbar vegetasjon og planter.

Direkte inngrep i viktige naturtyper kan ofte unngås med justering av luftledningstraseen eller masteplasseringer, men er vanskeligere å unngå ved en jordkabelgrøft. Risiko for fuglekollisjoner vil være avhengig av hvilke arter som finnes i et område, ledningens plassering i terrenget og mastetype/lineoppheg. NVE fokuserer i vurderingene på arter/naturtyper som står på den norske rødlisten, prioriterte arter, jaktbare arter eller norske ansvarsarter, rovfugl og viktige eller utvalgte

naturtyper. Samtidig omtaler vi kun arter eller naturtyper som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for. Det gjøres også en vurdering for fremmede arter.

Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldloven § 8 første ledd krever at vedtak som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget i denne saken bygger på beskrivelse av tiltaket og vurdering av konsekvenser i søknaden og konsekvensutredningen, og på mottatte uttalelser fra Statsforvalteren og andre høringsparter. NVE har i tillegg gjort egne søk i databaser og undersøkt om det er kommet nye registreringer eller justeringer mens saken har vært til behandling hos NVE.

Vurderingen av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig henger sammen med hvilke vurderinger vi mener er nødvendige for å danne bildet av de samlede virkningene av tiltakene. Kunnskapsgrunnlaget skal være beslutningsrelevant med hensyn til de konkrete vurderingene.

NVE anser at grunnlagsmaterialet for å kunne vurdere konsekvensene for naturmangfold i denne saken er tilstrekkelig og i samsvar med kravet i naturmangfoldloven § 8. En viss usikkerhet om hvorvidt vi besitter fullstendig kunnskap om de biologiske verdiene i influensområdet til tiltaket vil alltid være til stede.

Fugl

I anleggsfasen vil aktivitet og terrenginngrep kunne forstyrre fugl og medføre at fugl trekker bort fra områdene hvor aktiviteten foregår. Fuglearter som er sårbare for forstyrrelser vil kunne oppgi hekkingen dersom aktiviteten vedvarer. Fugle- og dyrearters yngletid vil generelt være en særlig sårbar periode. Forstyrrelser kan også føre til at rastende fugler ikke finner ro, og i langvarige kuldeperioder vil overvintrende fuglearter være ekstra sårbare. For begge de omsøkte alternativene vil det være omfattende anleggsarbeid, og potensialet for forstyrrelser vil gjelde for begge de omsøkte alternativene.

I driftsfasen er det hovedsakelig fugl som kan bli negativt påvirket gjennom fare for kollisjon med linene eller ved elektrokusjon. Elektrokusjon er ikke en aktuell problemstilling for dobbeltkurs tårnmaster, fordi konfigurasjonen mellom de strømførende linene og mellom de strømførende linene og masten gjør at linene henger slik at strømgjennomgang ikke vil være sannsynlig.

Lågen renner gjennom et nord/sør-vendt dalføre med variert topografi og vegetasjonstyper som omfatter en rekke våtmarksområder. Dalen er dermed både en viktig trekkroute og levested for en rekke fuglearter. I influensområdet til tiltaket er det blant annet registrert granmeis (VU), gjøk (NT), gulspurv (VU), dvergdykker (EN), storskarv (NT), gråmåke (VU), vipe (CR), taksvale (NT), hortulan (CR), grønnefink (VU), tyrkerdue (NT), taigasædgås (EN), storspove (EN) og fiskemåke (VU). Registreringer vil sjelden dekke det reelle artsmangfoldet i et område, så NVE antar i sine vurderinger at det også kan passere eller forekommer ytterligere rødlistede fugler i området.

Alternativ 1 vil medføre riving av luftspenn som i dag krysser Lågen på tre punkter. Alternativ 2 vil erstatte dagens luftspenn med nye. Etter NVEs syn vil en utbygging etter alternativ 1 redusere kollisjonsfare for fugl i fremtiden, mens en utbygging etter alternativ 2 vil medføre omtrent samme kollisjonsfare som i dag. Kollisjonsfaren kan reduseres ved å merke luftledninger som krysser Lågen slik at man øker synligheten for fugl.

Begge utbyggingsalternativer medfører fremføring av jordkabel over dyrket mark. NVE anser at fremføring av jordkabel vil ha svært begrensede virkninger for fugl. Virkninger begrenser seg til anleggsperioden hvor støy og anleggsarbeid vil kunne være forstyrrende for fugl. Det er i særlig grad vipe, storspove og hortulan som er tilknyttet kulturmark og som eventuelt vil kunne bli påvirket dersom anleggsarbeid forstyrrer hekkeperioden. Det er ikke registrert hekkeplasser i tiltaksområdet.

NVE anser at alternativ 1 er mer gunstig for fugl enn alternativ 2, men at begge alternativer vil medføre akseptable negative virkninger for fugl dersom det gis konsesjon til tiltaket. De negative virkninger for truede fuglearter tilknyttet kulturlandskapet er svært begrensede.

Fisk

Fremføring av jordkabel mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon medfører kryssing av Lauvåa og Augla. Begge bekkene er gyte- og oppvekstområde for storaure. Jordkabelen vil legges parallelt med en eksisterende kabel og kun medføre en reell påvirkning på storauren i anleggsfasen. De negative virkninger for storaure vil kunne begrenses ved å gjennomføre anleggsarbeidet på en skånsom måte, for eksempel ved å gjennomføre den på lav vannføring utenom gytetiden. Dersom det gis konsesjon til tiltaket vil NVE be om at dette vurderes som del av en miljø-, transport- og anleggsplanen.

Naturtyper og vegetasjon

For vegetasjon er det anleggsfasen som medfører størst ulemper på grunn av kjøring i terrenget og opparbeidelse av anleggsveier. Dette vil gjelde for både luftledning og kabelalternativet. For luftledning vil de direkte konsekvensene for naturtyper og vegetasjon i hovedsak dreie seg om mastefestene, skogryddebeltet og eventuelle kantsoneeffekter.

Direkte konflikter med sårbar flora kan i stor grad unngås ved å ta hensyn under anleggsarbeidet og vilkår knyttet til driftsperioden, som for eksempel begrenset skogrydding.

Det er ingen naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks, DN-håndbok 13 eller DN-håndbok 19 som vil bli påvirket av det omsøkte tiltaket.

I Harpefossen er det fra tidligere tider registrert sandfiol (VU), sprikepiggrø (EN), smånøkkel (VU), smånesle (VU), flekkgrisøre (NT), mogop (NT), knerot (NT), bakkestarr (NT), enghavre (NT), dvergforglemmegei (VU), grusfiol (NT) og rankfrøstjerne (NT). Observasjonene og funnene er imidlertid svært gamle. Det er gjort en del nyere observasjoner og innsamlinger av moser og lav ved Harpefossen, blant annet labbmose (NT), brundogglav (NT), mjuktjafs (VU), sprikskjegg (NT), hvithodenål (NT), skoddelav (NT) og gryntjafs (NT). NVE konstaterer at Harpefossen fungerer som leveområde for artene i dag med dagens kraftledninger og ryddebelte. En utbygging etter alternativ 2 vil medføre en ny luftledningstrasé og endret ryddebelte. Dette vil kunne påvirke enkelte individer av artene, men vil ikke medføre et vesentlig endret habitat ved Harpefossen. En utbygging etter alternativ 1 vil kunne medføre en potensiell utvidelse av leveområdet for artene.

I Augla er det registrert mandelpil (NT), doggpil (VU), dalfiol (VU) og huldregras (NT). NVE anser at kryssing av Augla ikke vil medføre en vesentlig endring av habitatet for disse artene.

NVE anser at alternativ 1 er mer gunstig for naturtyper og vegetasjon enn alternativ 2, men at begge alternativer vil medføre akseptable negative virkninger dersom det gis konsesjon til tiltaket. De negative virkninger for moser og lav vil kunne reduseres ved å gjennomføre anleggsarbeidet på

en skånsom måte. Dersom det gis konsesjon til tiltaket etter alternativ 2 vil NVE be om at dette vurderes som del av en MTA-plan.

Fremmede arter

Det er registrert kjempesøtgras (HI), mellomeuropeisk doggpil (HI), hvitsteinkløver (SE), rødhyll (SE) og hvitdodre (SE) i tiltaksområdet. Grunneierne ved planlagt riggplass uttaler at de er redd for innførsel av nye arter til deres grunn. Forskrift om fremmede organismer setter en rekke krav til håndtering av fremmede arter for å unngå spredning. Dette inkluderer f.eks. undersøkelser av jorden, levering av gravemasser til godkjent deponi og spyling av anleggsmaskiner for å forhindre spredning av frø. NVE legger til grunn at aktsomhetsprinsippet i forskrift om fremmede arter § 18 følges i videre planlegging, og at eventuelle tiltak etter § 24-4 kan planlegges og gjennomføres som del av MTA-plan. Dersom det gis konsesjon til tiltaket, vil NVE sette krav om at tiltakshaver i MTA-planen beskriver hvordan anleggsarbeidet best kan gjennomføres for å hindre spredning av fremmede arter.

Føre-var-prinsippet og samlet belastning

NVE vurderer at den samlede dokumentasjonen som foreligger gir tilstrekkelig grunnlag for å drøfte og vurdere effekten tiltaket har på naturmangfoldet ut fra sakens omfang og risikoen for skade, i samsvar med naturmangfoldloven § 8. En viss usikkerhet om hvorvidt vi besitter fullstendig kunnskap om de biologiske verdiene i influensområdet vil alltid være til stede. NVE mener at usikkerheten ikke er så stor at føre-var-prinsippet etter naturmangfoldloven § 9 kommer til anvendelse i denne saken.

NVE mener det omsøkte tiltaket har begrensede negative virkninger for naturmangfoldet. Nye inngrep vil i hovedsak bli liggende ved eksisterende infrastruktur eller ha midlertidige virkninger for dyrket mark. Ingen vegetasjonstyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks, DN-håndbok 13 eller DN-håndbok 19 vil bli berørt. Etter NVEs syn vil ikke tiltaket kunne medføre en vesentlig økt samlet belastning på økosystemene eller artene i tiltaksområdet.

Kostnadene ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. I naturmangfoldlovens § 12 står det at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. NVE legger også til grunn at konsesjonsbehandling av nettanlegg skal medføre at tiltak lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst, jf. energilovforskriften § 1-2. Samtidig vil en eventuell konsesjon legge føringer for hvilke avbøtende tiltak Vevig må gjennomføre for å minimere skadene på blant annet naturmangfoldet. På bakgrunn av dette mener NVE at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt.

Etter NVEs vurdering er det viktig at anleggsarbeid som potensielt kan berøre viktige biotoper og leveområder gjennomføres og tilpasses slik at inngrepene i disse områdene blir minst mulige. NVE vil i en eventuell konsesjon sette vilkår om en detaljert miljø-, transport- og anleggsplan, der blant annet avbøtende tiltak i anleggsperioden blir beskrevet nærmere.

Oppsummering av virkninger på naturmangfold

Det er ingen naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks, DN-håndbok 13 eller DN-håndbok 19 som vil bli påvirket av det omsøkte tiltaket. Fremføring av jordkabel mellom Fron

omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon medfører kryssing av Lauvåa og Augla. Begge bekkene er gyte- og oppvekstområde for storaure. Negative virkninger for storaure, ved tillatelse til jordkabel, kan reduseres ved å tilpasse anleggsarbeidet. Negative virkninger for fugl, ved tillatelse til luftledning kan reduseres ved å merke luftledninger som krysser Lågen.

NVE anser at alternativ 1 er mer gunstig for naturmangfold enn alternativ 2, men at begge alternativer vil medføre akseptable negative virkninger dersom det gis konsesjon til tiltaket.

3.5 Virkninger for areal og landbruk

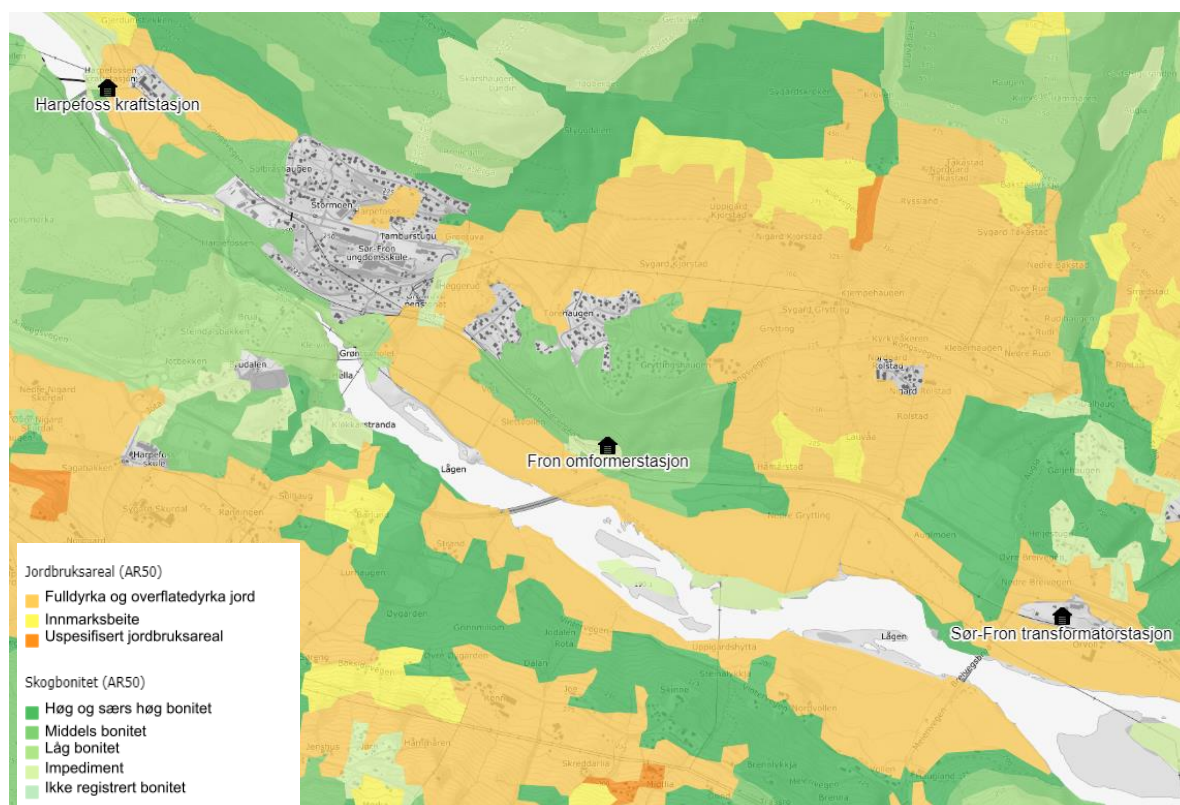
Tiltaket ligger i et område med aktivt jordbruk og skogbruk. En utbygging etter alternativ 1 vil bety at jordkabel vil bli lagt gjennom jordbruksland, men det vil også frigjøre en del skogsareal hvor det i dag går luftledning. En utbygging etter alternativ 2 vil bety luftledning gjennom et skogsområde og etablering av mastepunkter på jordbruksland. Felles for begge alternativene er jordkabel mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon og riggplasser på jordbruksland sør for Breivegsbrua. En jordkabel vil ha et restriksjonsbelte på 10 meter. En luftledning vil ha rydde- og byggeforbudsbelte på 26 meter.

I høringen er det kommet innsigelse fra Statsforvalteren knyttet til å legge kabel over jordbruksland dersom kabelen vil gi restriksjoner på jordbruksdrift og grøfting. Det er verdt å merke seg at Statsforvalteren allikevel anbefaler alternativ 1, som innebærer jordkabel fremfor luftledning. Grunneiere som får ny jordkabel over sin eiendom, eller som eier jordbruksareal som skal benyttes som riggplass har uttalt seg i høringen. De er opptatt av at anleggsarbeidet ikke medfører pakking av jord eller endret jordstruktur som vil gi reduserte avlinger i etterkant.

Vevig har svart på uttalelsene og sagt at de vil benytte anleggsmaskiner som er lettere enn jordbruksmaskiner og at de vil gå i dialog med grunneiere før de gjennomfører tiltaket. De sier også at tiltaket ikke vil være til hinder for grøfting eller ordinær jordbruksdrift.

NVE legger til grunn at det vil være mulig å legge en jordkabel gjennom jordbruksland som vil tilfredsstille kravene fra grunneiere og Statsforvalteren. Dersom det gis konsesjon til tiltaket, så vil NVE kreve at tiltakshaver utarbeider en omforent plan for legging av jordkabel som Statsforvalteren og grunneiere kan akseptere.

En av grunneierne har uttalt at de har planer om å endre produksjonen til frukt dyrking og spør om de vil være erstatningspliktige dersom trærnes røtter gjør skade på jordkabelen i fremtiden. NVE noterer seg at det ikke er frukttrær i området i dag. NVE anser at dette er et privatrettslig spørsmål.

Figur 6 Jord- og skogbruksareal i tiltaksområdet. Kart fra Kilden

En utbygging etter alternativ 2 vil være tilnærmet arealnøytralt sammenliknet med dagens situasjon, mens alternativ 1 vil frigi areal hvor det i dag er luftledninger og ryddebelte knyttet til disse. Det er snakk om omtrent 34 dekar med skogsområder som vil kunne frigjøres. Dette er skogsområder med middels, lav eller impediment bonitet.

NVE anser at alternativ 1 er mer gunstig for areal og landbruk enn alternativ 2, men at begge alternativer vil medføre akseptable negative virkninger dersom det gis konsesjon til tiltaket.

3.6 Andre merknader

NVE har fått høringsinnspill med kommentarer knyttet til byggingen av Harpefoss kraftverk og til eksisterende distribusjonsnett i området. Disse innspillene angår tidligere konsesjonssaker som er avsluttet, og er ikke relevant for saken som behandles nå. Innspillene på disse temaene er dermed blitt lagt til side. Harpefossen kraftverk har vassdragskonsesjon og ble satt i drift i 1965. Eksisterende distribusjonsnett er omfattet av Vevig sin områdekonsesjon.

NVE har også fått innspill på et mastepunkt ved utløpet av Frya til Lågen. Dette mastepunktet er utenfor tiltaksområdet for saken som blir behandlet nå. Dersom NVE skal følge opp denne saken, så vil det bli som en separat sak.

Avinor har uttalt at Vevig må legge inn opplysninger om de omsøkte mastene i Avinors systemer. Dette må gjøres for at Avinor skal kunne gjøre avsjekk med hensyn til gjeldende prosedyrer for fly og helikopter. Dersom det gis konsesjon til tiltaket etter alternativ 2, så vil NVE be om at dette gjøres som en del av detaljplanleggingen av anlegget. Uttalelsen er ikke relevant dersom det gis konsesjon til tiltaket etter alternativ 1, ettersom det da ikke vil etableres nye master.

4 NVEs konklusjon og vedtak om søknad etter energiloven

4.1 Vurdering av alternativer

NVE mener alternativ 1 er mer gunstig for visuelle virkninger (se vurderinger i kapittel 3.2), kulturminner og kulturmiljø (se kapittel 3.3), naturmangfold (se kapittel 3.4) og for arealbruk og landbruk (se kapittel 3.5). Siden alternativene er tilnærmet likestilte hva gjelder kostnader og teknisk gjennomførbarhet, se vurderinger i kapittel 3.1, mener vi at traséalternativ 1 med jordkabel på hele strekningen totalt sett vil være den beste løsningen.

Kabel vurdert mot føringer i nettmeldingen

For å sikre likebehandling i slike saker har NVE, som beskrevet i kapittel 3.1, føringer som følger av Stortingets nettmelding, Meld. St. nr. 14 (2011–2012). For at NVE skal kunne gi tillatelse til kabel skal luftledning (dersom kabel ikke blir finansiert eksternt) ha betydelige negative konsekvenser, eller så skal kabelløsningen samlet sett være en mye bedre løsning for at det skal kunne forsvare merkostnaden. I denne saken er det ikke snakk om en vesentlig merkostnad ved kabling.

NVE har i kapitlene 3.2, 3.3, 3.4 og 3.5 konkludert med at kabelalternativet totalt sett vil ha mindre negative virkninger på allmenne interesser sammenliknet med luftledning.

4.2 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

For å redusere virkningene av prosjektet har NVE pekt på noen avbøtende tiltak i våre vurderinger i kapittel 3. Nedenfor følger en oppsummering av de avbøtende tiltakene NVE mener må gjennomføres for å redusere negative virkninger av tiltaket.

Miljø- transport- og anleggsplan

Etter NVEs erfaring kan en miljø-, transport- og anleggsplan bidra til å redusere eller unngå negative miljøvirkninger ved bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. NVE vil sette vilkår om at tiltakshaver utarbeider en slik plan, som det forutsettes at tiltakshaver drøfter med berørte kommuner, grunneiere og andre rettighetshavere. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik miljø-, transport- og anleggsplan. Det forutsettes at denne følges. Planen skal i tillegg inneholde

- en beskrivelse av hvordan aktuelle kulturminner nær kabeltrasé, anleggsveier og liknende skal merkes fysisk i terrenget før anleggsstart
- en vurdering av mulige tiltak for å redusere negative virkninger for storørret ved kryssing av Lauvåa og Augla med kabel
- en beskrivelse av hvordan anleggsarbeidet best kan gjennomføres for å hindre spredning av fremmede arter
- en omforent plan for legging av jordkabel over dyrka mark. Planen skal være drøftet med grunneiere og Statsforvalteren i Innlandet.

4.3 Oppsummering av NVEs vurderinger

NVE har vurdert Vevigs søknad om å få bygge ledning mellom Harpefoss kraftstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon. Vi har i dette notatet redegjort for vurderingsgrunnlaget og positive og negative virkninger av tiltaket. Etter energiloven kan det gis konsesjon til energianlegg som anses

som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative.

Noen av tiltakets virkninger kan tallfestes og omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader, flaskehalskostnader osv.). Men mange av virkningene ved etablering av kraftledninger, er såkalt ikke-prissatte virkninger (forsyningsikkerhet, visuelle virkninger for landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv.). Slike virkninger kan være vanskelig å tallfeste, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering.

Under er en oppsummering av prissatte og ikke-prissatte virkninger og NVEs vektlegging av disse for jordkabelalternativet. Oppsummeringen gis i tabell, og baserer seg på NVEs vurderinger gjort i kapittel 3. Hensikten er å vise hvilke hensyn NVE har tillagt mest vekt ved avgjørelse av konsesjonsspørsmålet og eventuelle avbøtende tiltak.

I tabellen er NVEs vektlegging delt inn i kategoriene liten, middels og stor for å synliggjøre vår skjønnsmessige vurdering av ikke prissatte konsekvenser.

Tabell 1 Oppsummering av virkninger og avbøtende tiltak

Prissatte virkninger			
Investeringskostnader	28,3 MNOK		
Driftskostnader	6,8 MNOK		
Sum prissatte virkninger	35,1 MNOK		
Se Tabell 2 under delkapittel 3.1 for detaljer om prissatte virkninger.			
Ikke-prissatte virkninger			
Tema	NVEs vektlegging	NVEs vurdering	Avbøtende tiltak
Forsynings-sikkerhet og behov <i>Les mer i kap. 3.1</i>	Stor vekt	Kraftledningen er nødvendig for å sikre strømforsyningen og imøtekomme forventet forbruksvekst i området.	
Visuelle virkninger <i>Les mer i kap. 3.2</i>	Liten vekt	Riving av eksisterende luftledning vil gi positiv visuell virkning.	
Virkninger for kulturminner og kulturmiljø <i>Les mer i kap. 3.3</i>	Liten vekt	Det er en rekke registrerte automatisk fredede kulturminner i tiltaksområdet. Det er også potensiale for å finne nye. Hele den sørvendte dalsiden nord for tiltaksområdet er registrert som et nasjonalt verdifullt kulturlandskap.	Aktuelle kulturminner nær kabeltrasé, anleggsveier og liknende skal merkes med sperrebånd eller lignende før anleggsstart.
Virkninger for naturmiljø <i>Les mer i kap. 3.4</i>	Liten vekt	Det er ingen naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks, DN-håndbok 13 eller DN-håndbok 19 som vil bli påvirket av det omsøkte tiltaket. Fremføring av jordkabel mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon medfører kryssing av Lauvåa og Augla. Begge bekkene er	Negative virkninger for storaure kan unngås ved å tilpasse anleggsarbeidet. Anleggsarbeidet gjennomføres på en måte som hindrer eventuell spredning av fremmede arter.

		gyte- og oppvekstområde for storaure.	
Virkningsfor arealbruk og næring <i>Les mer i kap. 3.5</i>	Stor vekt	Tiltaket ligger i et område med aktivt jordbruk og skogbruk. Jordkabel vil bli lagt gjennom jordbruksland, og det vil frigjøres en del skogsareal hvor det i dag går luftledning som skal rives.	Det skal utarbeides en omforent plan for legging av jordkabel over dyrka mark. Planen skal være drøftet med grunneiere og Statsforvalteren.
Andre vektlagte forhold			
Kabelpolicy <i>Les mer i kap. 4.1</i>	Middels vekt	Kabel er samlet sett en bedre løsning og gir ikke vesentlige merkostnader ved tiltaket.	
NVEs samlede vurdering/konklusjon: NVE mener uten tvil at tiltaket er mer til nytte enn til skade for allmenne interesser. Negative virkninger kan avbøtes med tiltakene nevnt ovenfor.			

4.4 NVEs vedtak

I medhold av energiloven gir NVE konsesjon til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Sør-Fron kommune i Innlandet, ref. NVE 201903065-94

- Omtrent 4,7 km jordkabel (tverrsnitt 1200 mm²) mellom Harpefoss kraftstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon
- 66 kV bryterfelt i Sør-Fron transformatorstasjon
- Omtrent 2,2 km jordkabel (tverrsnitt 630 mm²) mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon.

NVE gir samtidig tillatelse til å rive eksisterende luftledning mellom Harpefoss kraftstasjon og Fron omformerstasjon, samt deler av eksisterende kabel mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon.

NVEs vurdering av innsigelse

Vedtak om kraftanlegg som krever anleggskonsesjon fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter har innsigelsesrett og klagerett til konsesjonssøknader etter energiloven, jmfør plan- og bygningsloven § 35-1.

Statsforvalteren i Innlandet har varslet innsigelse knyttet til å legge kabel over jordbruksland dersom kabelen vil gi restriksjoner på jordbruksdrift og grøfting.

NVE gir konsesjon til jordkabel med forutsetning om at tiltakshaver finner en løsning i samråd med Statsforvalteren. NVE mener at dette ivaretar innsigelsesgrunnen, og legger til grunn at Statsforvalteren frafaller sin innsigelse. Dersom innsigelsen opprettholdes, vil saken bli sendt til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

5 NVEs vurdering av søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønns sak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

5.1 Hjemmel

Vevig har i medhold av lov om oreigning av fast eignedom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Omtrent 80 grunneiere blir berørt av tiltakene som NVE meddeler konsesjon til.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene. Tillatelsen gir også rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med riving av eksisterende luftledning mellom Harpefoss kraftstasjon og Fron omformerstasjon, samt deler av eksisterende kabel mellom Fron omformerstasjon og Sør-Fron transformatorstasjon.

Vevig søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Jordkabeltraseen*

Nødvendig areal for fremføring av jordkabel vil bli klausulert. Strekningen er på omtrent 4,7 km. Klausuleringsbeltet utgjør 10 meter. Retten omfatter også rydding av trær i traseen i driftsfasen.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengetransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

- *Riggplasser*

Rett til å etablere rigg- og lagerplass på jorden langs Meieriveien. Arealet vil være omtrent 30 dekar.

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at

det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Vevig har søkt om ekspropriasjon for begge traséalternativer det er søkt om konsesjon til. Det vil være disse løsningene som til sammen skal vurderes ved den interesseavveining som skal gjøres for å ta stilling til ekspropriasjon. Det vil videre være den løsning det er gitt konsesjon for som danner utgangspunktet for interesseavveiningen.

Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet, reduserte energitap og avbruddskostnader avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre, se tabell 1.

5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Vevig har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 201903065-99.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Vevig forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

5.5 Forhåndstiltredelse

Vevig søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av lovens plandel. Lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting gjelder fortsatt. Unntaket betyr at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngår i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende

regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Kraftledninger med anleggskonsesjon er også unntatt fra byggesaksdelen i plan- og bygningsloven. Unntaket gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling fra kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Vedlegg B – Innkomne merknader til søknaden, tilleggssøknaden og endringssøknaden

NVE mottok 24 høringsuttalelser til konsesjonssøknaden fra 2019, 13 høringsuttalelser til tilleggssøknaden fra 2020 og 9 uttalelser til endringssøknaden. Siden Vevig i endringssøknaden trakk store deler av tidligere omsøkt trasé, er det flere av høringsuttalelsene som ikke lenger er relevante. De uttalelsene eller deler av uttalelsene som er relevante for endringssøknaden, er sammenfattet under.

Vevig kommenterte uttalelsene til konsesjonssøknaden i e-post av 13.09.2019, til tilleggssøknaden i e-post av 25.05.2020 og til endringssøknaden i e-post av 09.04.2021. Til den første søknaden er kommentarene fra Vevig sammenfattet tematisk etter alle uttalelsene, mens for de to andre søknadene er kommentarene sammenfattet under de respektive uttalelsene.

Sammenfatning av høringsuttalelser som kom inn i forbindelse med konsesjonssøknaden i 2019

Kommunale og regionale myndigheter

Sør-Fron kommune (20.06.2019) uttaler at de ønsker jordkabel, altså alternativ 1. De mener det er viktig at jordkabelen legges såpass dypt at den ikke kommer i konflikt med vanlig jordbruksaktivitet, inkludert drenering av jorder. De skriver at de største ulemperne knyttet til jordbruk vil oppstå i anleggsfasen, der tunge maskiner kan skape jordpakking, som gir ødelagt jordstruktur og langvarig avlingsreduksjon. De håper Vevig får til et godt samarbeid med berørte grunneiere slik at ulemperne på dyrka mark kan begrenses.

Videre skriver de at å anlegge riggplass på dyrka mark vil føre til at arealet må tas ut av produksjon i 1-2 sesonger, noe som er uheldig. I tillegg vil det oppstå langvarige negative effekter som følge av jordpakking. De oppfordrer Vevig til å anlegge riggplass på et areal som ikke er dyrka mark.

Innlandet fylkeskommune (tidligere Oppland fylkeskommune) (25.06.2019) skriver at de ut fra et helhetsperspektiv er positive til endring av høyspentføringen, da oppgradering av kraftnettet er viktig for innbyggernes sikkerhet, trygghet og behov for stabil strømtilgang. Videre uttaler de at av hensynet til vassdraget og vassdragslandskapet er alternativ 1 å foretrekke, siden dette innebærer å flytte traseen bort fra Lågen.

Fylkeskommunen bemerker at det finnes langt flere automatiske fredete kulturminner enn de som per dags dato er registrert i kulturminnedatabasen Askeladden. De forutsetter at undersøkelsesplikten etter kml § 9 oppfylles for alle områder som berøres av tiltaket, og at ev. konflikter med automatisk fredete kulturminner avklares ved dispensasjon etter kml § 8 første ledd i god tid før tiltaket igangsettes. De ber om at dette settes som vilkår ved en ev. anleggskonsesjon. De anser ikke tiltakets konflikt med automatisk fredete kulturminner som så stor at undersøkelsesplikten kreves oppfylt før konsesjon gis.

Av hensyn til kulturmiljø i området ved Harpefossen og nedover, uttaler fylkeskommunen at det er ønskelig å unngå den visuelle forstyrrelsen som en luftledning langs Lågen representerer. De foretrekker alternativ 1. Fylkeskommunen er positive til jordkabel, både av sikkerhets- og estetiske hensyn. De skriver at det er viktig med god kommunikasjon mellom entreprenør og innbyggere i

anleggsperioden. De er også opptatt av at hensynet til friluftsliv og reaksjon blir ivaretatt både i anleggs- og driftsperioden.

Statsforvalteren i Innlandet (tidligere Fylkesmannen i Innlandet) (11.07.2019) uttaler at de ut fra miljøvern hensyn foretrekker alternativ 1 med jordkabel.

Videre uttaler Statsforvalteren at søknaden i for liten grad utreder potensielle konflikter for landbruksinteressene. Særlig savner de en bedre vurdering av konsekvens og mulige tilpasninger i rigg- og lagerområde samt der det graves ned jordkabel i dyrka mark. De mener at dersom jordkabel skal legges på dyrka mark, må den legges så dypt at ordinær drenering kan legges over jordkablene. De varslar innsigelse mot tiltaket dersom det vil være restriksjoner på jordbruksdrift inklusive grøfting over jordkablene. De ber også Vevig om å se på og utrede alternative rigg- og lagerområder som ikke berører dyrka mark. Bruk av dyrka mark som riggområde fører fort til komprimering av jorda og ødelegging av jordstruktur, som vil kunne påvirke jordas produksjonsevne for mange år fremover. De forutsetter at det etableres et godt samarbeid med den enkelte grunneier og faglag/kompetent fagmiljø med sikte på å finne optimal plassering av høyspentmaster eller jordkabel som går over dyrka mark. Der jordkabel skal graves ned, forutsetter de at det gjennomføres utenom vekstsesong og at struktur og pakking av jorda blir reetablert som før graving.

Tekniske instanser

Statens vegvesen (29.05.2019) uttaler at uavhengig hvilket traséalternativ som velges, så skal byggegrensen til E6 og øvrige fylkesveier ivaretas. Videre skriver de at kryssing av veier med jordkabel fortrinnsvis skal utføres med boring.

Bane NOR (20.06.2019) gjør i sin uttalelse oppmerksom på at tiltaket må behandles etter jernbanelovens § 10 i forbindelse med eventuell kryssing eller nærføring av jernbanen. Videre skriver de at det må opprettes avtale ved kryssing av Bane NOR sin grunn. Ombygging av eksisterende kryssinger krever ny avtale.

Statnett (24.06.2019) uttaler at de ikke kan se at nettanleggene kommer i konflikt med Statnetts egne anlegg i nærheten, og at de forutsetter at Vevig har vurdert om det er nødvendig å øke p-spolekapasiteten i nettet når de søker om kabel på deler av strekningen.

Elvia (tidligere Eidsiva Nett) (20.09.2019) skriver at de har ingen kommentarer til søknaden. Prosjektet er omtalt i gjeldende KSU og modellert i lastflyt for 2038.

Interesseorganisasjoner

Gudbrandsdal Sportsfiskeforening (GSFF) (19.06.2019) mener at alternativ 1 er det beste alternativet. De mener dette alternativet er positivt for naturmiljøet siden kraftledningen blir fjernet fra områder som er viktige for vanntilknyttet fugl og viktige naturtyper. De skriver at Lågen er et viktig landskapselement og har betydelige verdier for natur- og friluftslivsinteressene, knyttet til naturmangfold, et rikt fiskeliv og fritidsfiske. Videre skriver de at alternativ 1 også vil være positivt for jordbruket, da driftsulemper reduseres når eksisterende ledning fjernes fra innmark.

Norsk Ornitologisk Forening av Oppland (20.06.2019) uttaler at begge traseene berører områder med variert og rikt fugleliv, spesielt alternativ 2 som krysser Lågen på flere steder.

Privatpersoner og foretak

Gro Jorunn Jokstad (19.06.2019) uttaler at kraftledningen bør bygges som jordkabel.

Ragnhild Ulberg, Erling Onshus, Guri Brandvold, Ole Ulberg, Bente Haverstad og Arild Haverstad (20.06.2019) er grunneiere der Vevig har søkt om å etablere riggområde. De uttaler at de frykter jordpakking av dyrka jord på de foreslåtte riggområdene. Marktrykket fra maskiner og lagring av utstyr på området vil påvirke jordstrukturen, og de frykter at det etter anleggsperioden ikke vil være mulig å sette jorden tilbake til dagens standard. Dette kan føre til merarbeid, reduserte avlinger og følgelig økonomisk tap. I tillegg vil jorda ligge brakk under anleggsperioden, noe som kan føre til mer ugress. De uttrykker også bekymring for at maskiner og utstyr kan føre med seg ugressstyper fra andre steder i landet. De viser til flere kilder som underbygger argumentene deres. Videre uttaler de at anleggsarbeid nærme boligene deres vil være uheldig for deres daglige liv i form av hørt og visuell støy, støv og anleggstrafikk store deler av døgnet. De mener at Vevig bør legge rigg- og lagerområde unna dyrka jord og fast bosetting.

Ragnhild Wadahl (21.06.2019) er grunneier av Heggerud gård hvor jordkabelen i alternativ 1 er planlagt å krysse jordet. Hun uttaler at de ikke vil ha jordet og jordstrukturen i matjorda ødelagt av anleggsmaskiner i forbindelse med legging av jordkabler. Det vil ta mange år å gjenoppbygge jordstrukturen og jordaggregatene etter graving, noe som vil redusere avlingsmengden i flere år. Hun påpeker at de er positive til jordkabler, men mener det er mulig å legge dem i en annen trasé, f.eks. i veien nedenfor dyrka mark, eller ved å finne en mer skånsom trasé.

Videre skriver hun at Heggerud gård er under omlegging til bl.a. frukt- og bærproduksjon. Hun stiller spørsmål ved hvem som får skylda og ansvaret for å reparere kabelen dersom det plantes frukttrær som får lange og dype røtter i nærheten av kabelen. Dersom kabelen legges midt på jordet må også Vevig fjerne bærbusker og frukttrær for å komme til ved eventuelt vedlikehold. Hun foreslår at kabelen krysser jernbanen og graves ned i kantsonen mellom Kjørstadjordet og Heggerudjordet, og videre i veien bort til transformatorstasjonen.

Hun skriver også at de er imot de store naturinngrepene ledningsmaster medfører for bygda, som er en turistdestinasjon og landbruksregion.

Vevigs kommentarer

Vevig har kommentert uttalelsene til denne søknaden tematisk. Angående flomfare skriver de at deler av de omsøkte strekningene ligger i NVEs aktsomhetsområde for flom, noe også dagens ledning gjør. De har ikke erfart driftsutfordringer knyttet til flomhendelser på dagens 66 kV ledning, bortsett fra i området ved Frya, som ikke lenger omsøkes i endringsøknaden. Ved en eventuell konsesjon vil Vevig i detaljprosjekteringen ta hensyn til fremtidig antatte flomforhold ved de mastepunktene som krever dette.

Angående natur og miljø kommenterer de at de har kommet med et alternativ til eksisterende luftledning for å komme bort fra verneområder, flomområder, fugleområder og unngå elvekryssinger. De vil ha fokus på sikker fremkommelighet langs stier og turveier både i anleggs- og driftsfasen.

Om temaet dyrka jord og eiendom kommenterer Vevig at adkomstveier skal settes i god stand igjen etter ev. bruk. Mastepunkter vil så langt det er mulig plasseres i eiendomsgrenser og andre naturlige skiller. De vurderer at jordkabel i alternativ 1 medfører positiv konsekvens for landbruket sammenlignet med dagens situasjon, mens luftledning i alternativ 2 medfører driftsulemper på samme nivå som i dag. Videre skriver de at restriksjonssone over jordkabler gjelder oppføring av bygg, mens jordbruksaktivitet inkludert grøfting er fullt mulig i restriksjonssonen. De vil ta kontakt med grunneiere før ev. kabling over dyrka mark for å avklare forholdene. Angående riggområde skriver Vevig at de har vurdert flere alternativer uten å finne et egnet område utenfor dyrka mark.

De vil fortsette å lete etter alternative riggområder, men dersom de ikke finner dette, vil arbeidene og avbøtende tiltak i forbindelse med riggområde bli planlagt i samråd med grunneierne. Anleggsmaskinene som blir brukt, blant annet på rigg- og lagerområdet, har tilsvarende eller lavere vekt enn dagens landbruksmaskiner.

Vevig kommenterer at de tar opplysningene fra Innlandet fylkeskommune om kulturminner til orientering.

Angående støy kommenterer Vevig at riggområdet vil føre til noe ulempe for grunneiere og naboer i anleggsperioden. De ønsker å gjøre perioden så kort som mulig. Monteringsarbeidet vil i hovedsak foregå innenfor normal arbeidstid. De få dagene montering av høyspentmastene pågår, vil det nødvendigvis bli en del støy fra helikopter også utenom normal arbeidstid.

Vevig skriver angående spolekapasitet at de vil gjøre beregninger og sette inn spolekapasitet som ev. mangler.

Når det gjelder kabel, skriver Vevig at de har forhold seg til Olje- og energidepartementets kabelpolicy som sier at luftledning i hovedsak skal brukes på regionalnettnivå, men at kabling kan vurderes på begrensede strekninger. De har derfor søkt om kabel i alternativ 1, fordi kabel vil fjerne en luftledning gjennom det mye brukte friluftsområdet i Hardvollsmorka og det spesielle landskapet ved Harpejuvet. I tillegg gjør bebyggelse nær elva på begge sider at luftledningen her må krysse elva flere ganger.

Sammenfatning av høringsuttalelser som kom inn i forbindelse med tilleggsøknaden i 2020

Kommunale og regionale myndigheter

Sør-Fron kommune (06.05.2020) uttaler at de har ingen kommentar til endringen vedrørende kabel fra Sør-Fron transformatorstasjon til Fron omformerstasjon. For resten av søknaden viser de til sin høringsuttalelse fra forrige høringsrunde.

Innlandet fylkeskommune (03.04.2020) viser til høringssvaret de ga i forrige høringsrunde, som fortsatt gjelder.

Vevig har de samme kommentarene som de hadde til fylkeskommunens foregående uttalelse.

Statsforvalteren i Innlandet (tidligere Fylkesmannen i Innlandet) (28.04.2020) uttaler at de i forrige høringsrunde stilte spørsmål rundt hensynet til landbruk ved jordkabel over et jorde. De skriver at dette fortsatt ikke er tilfredsstillende svart ut av Vevig. De opprettholder derfor innsigelsen sin på landbruksområdet. Statsforvalteren mener at på arealer som er grøftet eller trenger drengsgrøfting, må Vevig sikre at denne aktiviteten kan skje uten at grunneier må tilpasse seg kabelgrøfter. De ønsker at gabelgrøftene legges så dypt at de ikke kan komme i konflikt med jordbruksgrøfting. De skriver at NVE må sette krav om en minstedybde til sikkerhetssone for kabel på minimum 1,3 meter.

Når det gjelder riggområdene uttaler Statsforvalteren at det ikke holder at Vevig viser til at anleggsmaskinene som skal brukes har tilsvarende eller lavere vekt enn dagens landbruksmaskiner. Det er mange andre forhold enn vekten til maskinene som kan påvirke jordstrukturen.

Vevig kommenterer at det på arealer det er foreslått jordkabel er nødvendig med dialog med hver enkelt grunneier for å avklare forhold knyttet til fremføring av kabeltrasé. Forhold knyttet til drengsgrøfter mv. er naturlig for Vevig å avklare og ivareta gjennom detaljprosjektering i samråd

med respektive grunneier. Videre kommenterer de at riggområdet er beskrevet i henhold til NVEs veileder for konsesjonssøknader for nettanlegg. Etter en ev. konsesjon er gitt, vil riggområdet beskrives nærmere i en MTA-plan.

Tekniske instanser

Statens vegvesen (09.03.2020) uttaler at de i utgangspunktet ikke har noen innvendinger mot det omsøkte tiltaket. De gjør oppmerksom på at dersom kraftledningen kommer i berøring med riksvei eller må krysse under/over deres veinett, må det avklares med dem i hvert enkelt tilfelle. Bygging av nye eller bruk av eksisterende avkjørsler fra riksvei må også avklares med Vegvesenet. Det må også foreligge godkjent arbeidsvarslingsplan for alt arbeid som gjøres på eller ved riksvei.

Vevig kommenterer at dette er vanlig prosedyre, og at tiltaket ikke berører riksvei.

Statnett (02.04.2020) uttaler at de forutsetter at Vevig har vurdert om det er nødvendig å kompensere for økt ladeytelse fra jordkabel ved å øke spolekapasiteten i nettet. De anbefaler å unngå bruk av T-avgreining, og anser nytt bryterfelt i Sør-Fron transformatorstasjon som positivt dersom dette er formålet. Videre skriver de at Vevig må sende FOS-søknad i god tid før anlegget idriftsettes.

Vevig kommenterer at spolekapasiteten er ivaretatt. De skal sende FOS-søknad når konsesjon er gitt.

Privatpersoner og foretak

Kristin Lexander og Hans Ulberg (03.04.2020) uttaler at det er riktig at Hardvollsmorka er et fint område, men dagens ledningstrasé følger Lågen som er sterkt preget av regulering slik at ferdsel i vassdraget er forbudt. Ledningen går på brekket ned mot Lågen, slik at den er synlig for svært få. Turområdet er flatt og skogkledd, slik at man må helt inntil ledningen før den er synlig. Den er heller ikke i nærheten av turstiene og lysløypa i området. Fra Harpefoss kraftstasjon og sørover er det en grunneier som også er sentralt plassert i GE sin ledergruppe som har mest innsyn til dagens ledning. De håper at dette ikke har hatt innvirkning på Vevig sin prioritering av trasévalg. De ønsker at Vevig ser på muligheten for å heller legge deler av traseen mellom Breivegen og Ringebu transformatorstasjon (tidligere en del av omsøkt tiltak, men trukket i endringssøknaden) som jordkabel, og beholde dagens luftledning i kanten av Hardvolssmorka.

Vevig kommenterer at kabel ikke er et aktuelt alternativ på hele strekningen som tidligere var omsøkt.

Anders Bergseth, Kjetil Hansen m.fl. (03.04.2020) uttaler at Vevig argumenterer med at kabel vil gi en ekstrakostnad på inntil 50 % sammenlignet med luftledning. På strekningen mellom Harpefoss kraftstasjon og Fron omformerstasjon er det likevel prosjektert 2,5 km jordkabel. De stiller spørsmål ved om ikke denne lengden kunne vært omdisponert til kabling av delstrek mellom Sør-Fron og Ringebu transformatorstasjoner (tidligere en del av omsøkt tiltak, men trukket i endringssøknaden).

Vevig kommenterer at kabel ikke er et aktuelt alternativ på hele strekningen som tidligere var omsøkt.

Ragnhild Wadahl og Johan Nielsen (02.04.2020) uttaler at de er positive til og foretrekker jordkabel. De takker for tidligere presisering om at Vevig bruker anleggsmaskiner som er lettere en vanlige landbruksmaskiner. Videre etterlyser de informasjon om hvilke konsekvenser jordkabel har for fremtidig bruk av jorden, hvilke konsekvenser 10 meter båndlegging på hver side av kabelen har, og

hvordan skylddeling vil være ved et uhell som skader kabelen, eksempelvis i forbindelse med grøfting. Til forrige søknad foreslo de en trasé der kabelen krysser jernbanen og graves ned i kantsonen mellom Kjørstadjordet og Heggerudjordet, og videre i veien bort til transformatorstasjonen. De etterlyser tilbakemelding på dette innspillet.

Vevig kommenterer at jordkabelanlegg bygges etter gjeldende forskrifter med tilhørende avstandskrav. Kabel vil ikke legge begrensning på vanlig jordbruksdrift, men ved graving o.l. må kabelen tas hensyn til. Båndleggingen på 10 meter gjelder kun for oppføring av bygninger. Videre kommenterer de at ved skade på kabel så vil den som forårsaket skaden være erstatningspliktig. Det er egne retningslinjer ved graving i nærheten av jordkabler. Det blir inngått grunnavtaler på alle jordkabler som regulerer forholdet. Forslaget om trasé skriver de at ikke er på høring nå, men at de tar det til etterretning og til videre behandling i detaljprosjekteringsfasen.

Sammenfatning av høringsuttalelser som kom inn i forbindelse med endringssøknaden i 2021

Kommunale og regionale myndigheter

Statsforvalteren i Innlandet (28.04.2020) viser til sine to tidligere høringsuttalelser hvor de omtaler at begge de omsøkte alternativene berører dyrka mark, og at spesielt kabling vil påvirke landbruket negativt. De mener de forhold de tidligere har pekt på ikke er svart godt nok ut av Vevig. Det er ikke tilstrekkelig at Vevig venter til detaljprosjekteringen med å, i samråd med respektive grunneiere, avklare nærmere hvordan ledningstraseen spesifikt vil berøre dyrka jord. Statsforvalteren mener at dette må avklares i konsesjonsbehandlingen. De opprettholder derfor innsigelsen på landbruksområdet.

Vevig kommenterer at de ønsker å gå i dialog med Statsforvalteren om innsigelsen knyttet til kabling over dyrka mark.

Tekniske instanser

Elvia (09.03.2021) (KSU-ansvarlig) mener Vevigs vurderinger virker fornuftige, og har ingen spesifikke kommentarer til endringssøknaden.

Vevig kommenterer at de tar uttalelsen til etterretning.

Statens vegvesen (16.03.2021) uttaler at de i utgangspunktet ikke har noen innvendinger til det omsøkte tiltaket. De gjør oppmerksom på at dersom kraftledningen kommer i berøring med riksvei, må krysse over eller under Statens vegvesens veinett, forutsetter de at dette blir avklart med dem i hvert enkelt tilfelle. Det er knyttet bestemmelser til høyde over veinett for kraftledninger, avstand til veinett for stolper og dybde under vei ved kryssing. Søknad må sendes til Statens vegvesen og være godkjent før tiltak kan iverksettes. Søknad må også sendes og godkjennes før det kan bygges nye eller benyttes eksisterende avkjørslers fra riksveinettet i forbindelse med frakt av materiell og utstyr. For alt arbeid som gjøres på eller ved riksvei må det foreligge godkjent arbeidsvarslingsplan.

Vevig kommenterer at de tar uttalelsen til etterretning.

Avinor (02.03.2021) uttaler at Vevig må legge inn noen opplysninger om de omsøkte mastene i Avinors systemer. Dette må gjøres for at Avinor skal kunne gjøre avsjekk med hensyn til gjeldende prosedyrer for fly og helikopter.

Privatpersoner og foretak

Harpefoss Hotell AS v/Eivind Slette-meås (16.03.2021) uttaler at alternativ 1 vil gjenetablere noen av de viktigste kvalitetene ved Harpefossjuvet. Videre skriver han at i konsesjonssøknaden er konsekvenser av alternativ 2 vurdert som uendrede mht. landskap og visuelle virkninger. Slette-meås mener dette i beste fall er å se bort fra at inngrep med nye master medfører ytterligere forringelse av Harpefossjuvet, en av Gudbrandsdalens mest spesielle naturperler. Nye master vil krysse juvet på tre steder, ny trasé flyttes lengre inn i skogen og beslaglegger et større areal enn dagens master. I tillegg blir mastene høyere og ryddebeltet bredere. Ny anleggsvei vil ytterligere rasere det sårbare skogsområdet. Harpefossjuvet har viktige verdier for landskap, visuelle kvaliteter, naturmangfold, rekreasjon og friluftsliv. Området har stor undervisningsverdi for skoler og barnehager, og trim- og idrettslag har store deler av sine aktiviteter her. Dette mener Slette-meås vil forringes ved alternativ 2. Et slikt inngrep i hotellets umiddelbare omgivelser vil også ha store negative konsekvenser for næringsvirksomhet og -aktivitet.

Vevig kommenterer at alternativ 1 er prioritert høyest i Vevigs konsesjonssøknad. Ved etablering av jordkabel vil eksisterende 66 kV luftledning saneres.

Stig Grytting (16.03.2021) uttaler at alternativ 2 er uønsket. Grytting driver turistnæring på eiendommen sin, og Lågen er en aktivitetsressurs. Alternativ 2 er skjemmende og forringer opplevelsen og næringsgrunnet. Videre skriver han at planlagt kabeltrasé i alternativ 1 kommer i konflikt med utviklingsplaner ved låven deres, og han kommer med forslag til hvor en ny kabel kan gå. Til slutt skriver Grytting at han ikke er grunneier ved Harpefossjuvet, men han vil som innbygger og turistvert fremheve Harpefossjuvet som en naturattraksjon og et mye benyttet friluftsområde. Han mener at luftledning her er skjemmende.

Vevig kommenterer at alternativ 1 med jordkabel er prioritert alternativ i konsesjonssøknaden. Videre tar de med seg innspillet til kabeltrasé inn i detaljprosjekteringen, og vil gå i dialog rundt løsning over eiendommen.

Kjellaug Nystuen (12.03.2021) uttaler at hun på sin eiendom har et areal der kraftledningen går i dag som kan være egnet til boligtomter dersom luftledningen blir fjernet. Hun håper at den nye traseen ikke blir lagt slik at den blir til hinder for dette. Videre håper hun arbeidet blir utført på mest mulig skånsom måte.

Vevig kommenterer at over den omtalte eiendommen går det i dag en 22 kV-ledning, noe som ikke er en del av konsesjonssøknaden. Men de tar med seg innspillet, og vil gjøre en vurdering rundt samtidig kabling av 22 kV-ledningen dersom de får konsesjon til 66 kV jordkabel gjennom området.

Heggerud gard v/Ragnhild Wadahl og Johan Nielsen (17.03.2021) uttaler at de er positive til jordkabel (alternativ 1), men ønsker dialog om endelig trasé. De protesterer mot luftledning (alternativ 2). Harpefossjuvet er et unikt naturområde i Gudbrandsdalen, og både juvet og Hardvoldsmorka har viktige landskapsmessige og visuelle kvaliteter for bygda og kommunen, samt er viktig for naturmangfold, rekreasjons, friluftsliv og reiseliv. Ved alternativ 2 vil mastene bli høyere, kreve større ryddebelte og traseen vil beslaglegge et større areal i skogen enn dagens master. Harpefossjuvet vil med alternativ 2 gå fra unik naturperle til rasert industriområde.

Vevig kommenterer at alternativ 1 med jordkabel er prioritert alternativ i konsesjonssøknaden. Videre tar de med seg innspillet til kabeltrasé inn i detaljprosjekteringen, og de vil gå i dialog med grunneier for å finne en god trasé over eiendommen.